

Advies 04-2006 : Wetenschappelijke evaluatie van de bijkomende bijlagen bij de autocontroleleids diervoeder (dossier Sci Com 2005/69)

Het Wetenschappelijk Comité van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, overwegende de besprekingen tijdens de plenaire zittingen van 9 december en 20 januari 2006; geeft het volgende advies :

1. INLEIDING

Er wordt aan het Wetenschappelijk Comité gevraagd de sectoriële gevarenanalyse van vier bijkomende bijlagen bij de autocontroleleids diervoeders wetenschappelijk te evalueren. Met betrekking tot de autocontroleleids verstrekke het Wetenschappelijk Comité reeds een omstandig advies (advies 55-2005).

Het betreft volgende bijlagen:

- bijlage 1 : mycotoxines in mengvoeders en voedermiddelen ;
- bijlage 2 : bijzondere voorschriften voor het vervoer over de weg van producten bestemd voor diervoeders ;
- bijlage 3 : sectorieel bemonsteringsplan BEMEFA, niveau 1, 2 en 3 ;
- bijlage 4 : leidraad voor het verzamelen, vervoeren, opslaan, hanteren, verwerken en gebruiken of verwijderen van dierlijke bijproducten .

2. SECTORIËLE GEVARENANALYSE

2.1. BIJLAGE 1 : MYCOTOXINES IN MENGVOEDER EN VOEDERMIDDELEN

Deze bijlage heeft betrekking op de mycotoxines aflatoxine B1, deoxynivalenol, zearalenone, ochratoxine A, en fumosine B1 + B2. Enkel voor aflatoxine B1 zijn er wettelijke normen beschikbaar. Voor de overige mycotoxines worden in de bijlage 'evaluatiewaarden' voor verschillende voedermiddelen voorgesteld. Deze evaluatiewaarden zijn gebaseerd op het werkdocument van de Commissie van de Europese Gemeenschap SANCO/01993/2005. Het Wetenschappelijk Comité stemt voorlopig in met deze evaluatiewaarden.

De bijlage bevat twee lijsten met voedermiddelen die kritisch zijn voor contaminatie met aflatoxine B1 (in onderdeel 1.1. maximumgehalte en onderdeel 1.2. analyses op aflatoxine B1). Het Wetenschappelijk Comité raadt aan deze lijsten op elkaar af te stemmen. Zo ontbreken bijvoorbeeld safloerzaadschroot en rijstbijproducten in de eerste lijst, terwijl de tweede lijst palmnoot niet bevat. Er wordt aangeraden in beide lijsten brood- en koekjesmeel als kritische grondstof voor aflatoxine B1 op te nemen.

Het Wetenschappelijk Comité merkt op dat in het kader van de beheersing van mycotoxines, bijzondere aandacht dient besteed te worden aan natte producten en natte nevenstromen uit de voedingsmiddelenindustrie.

2.2. BIJLAGE 2 : BIJZONDERE VOORSCHRIFTEN VOOR HET VERVOER OVER DE WEG VAN PRODUCTEN BESTEMD VOOR DIERENVOEDERS

Advies 55-2005 betreffende de autocontroleplannen diervoeders stelde dat de beschrijving van het transport van producten bestemd voor diervoeders beknopt was. Bijlage 2 is een waardevolle en voldoende verduidelijking. Zo wordt gedetailleerd beschreven wat met de reinigingsregimes A, B, C en D bedoeld wordt alsook wordt duidelijk gespecificeerd wat bedoeld wordt met de hoofdcategorieën verboden ladingen: microbiologisch verontreinigd materiaal, materialen met fysisch en/of chemisch risico en neutrale materialen.

2.3. BIJLAGE 3 : SECTORIËLE BEMONSTERINGSPLANNEN BEMEFA

Deze bijlage bevat concrete bemonsteringsplannen voorgesteld voor niveau 1 en niveau 2 grondstoffen alsook niveau 3 mengvoeders. Een algemene opmerking, (ook reeds geformuleerd in advies 55-2005) is dat de te analyseren parameters duidelijker dienen omschreven te worden. Zo is het niet duidelijk welke parameters er bedoeld worden met 'andere mycotoxines', 'pesticiden', 'zware metalen', 'dioxines', 'PCB'¹'s, 'biogene amines', 'anti-nutritionele factoren', 'botanische onzuiverheden' en 'andere chemische verontreinigingen'. Er dient telkens vermeld te worden per voeder welke parameter er bedoeld wordt: bij 'mycotoxines' bv. deoxynivalenol (DON), zearalenone, ochratoxine A (OTA), fumonisine; bij 'pesticiden' bv. dichloorvos, permetrine; bij 'dioxines' bv. polygechloreerde p-dibenzodioxines (PCDD), polygechloreerde dibenzofuranen (PCDF).

Niveau 1 grondstoffen

Dit monsternameplan bevat analyseaantallen voor de groepen 'schimmels', 'mycotoxines' en 'pesticiden' voor een aantal grondstoffen zoals gerst, tarwe, maïs, haver, rogge, triticale, spelt en erwten. Het is echter niet duidelijk op welke basis de te analyseren grondstoffen, de analyses en het aantal uit te voeren analyses bepaald werden. De vraag stelt zich waarom geen analyses opgenomen zijn voor *Salmonella*, botanische onzuiverheden alsook de aanwezigheid van toxisch zaad.

Niveau 2 grondstoffen

Met betrekking tot niveau twee grondstoffen, worden op basis van toewijzing van PVA² en CCP³ aan bepaalde gevaren d.m.v. een statistisch model (gesteund op een bepaald voorgesteld niveau van gecontroleerde prevalentie en betrouwbaarheid) een aantal analyses voorgesteld.

Het Wetenschappelijk Comité formuleert volgende aanbevelingen:

- i) Voor zowel CCP's als PVA's wordt een niveau van gecontroleerde prevalentie van 10 % gedefinieerd met een betrouwbaarheid van 95 %. Het Wetenschappelijk Comité spreekt zich niet uit over de waarde van het niveau van gecontroleerde prevalentie daar dit een beheersbeslissing is, maar stelt echter de vraag wat in het kader van een monsternameplan de toegevoegde waarde is van de indeling in PVA's en CCP's indien dit geen verder gevolg heeft voor de bepaling van het aantal analyses.
- ii) Er wordt vermeld in de monsternameanalysetabel dat de sector 2354 loten van 500 ton tarwe omzet, terwijl dit voor rogge 57 loten van 500 ton betreft. De vertaling in aantal analyses d.m.v. het statistisch model m.b.t. schimmels is 23 voor deze 2354 loten en 19 voor deze 57 loten. De vraag stelt zich, gezien dit kleine verschil in aantal analyses en zeer groot verschil in aantal loten of het gebruikte model valabel is.

¹ PCB : polychloorbifenyyl

² PVA : punt van aandacht

³ CCP : kritisch controlepunt

- iii) Aflatoxine in maïsproducten wordt volgens het plan als CCP ingeschat indien deze afkomstig zijn van de Europese Unie en als PVA indien deze afkomstig zijn van de Verenigde Staten. Aflatoxine in maïsproducten dient ingeschat te worden als CCP onafhankelijk van de herkomst.
- iv) Er wordt aangeraden voor bonen en lupines, analyses op pesticiden op te nemen (zoals bv. de belangrijkste fungiciden en insecticiden die toegelaten zijn op die gewassen), alsook voor maniok analyses op mycotoxines (zoals aflatoxines, ochratoxine A, *Fusarium* toxines).
- v) PCB's worden ingeschat als CCP voor vismeel en visolie en als PVA voor dierlijke vetten. Het Wetenschappelijk Comité merkt op dat dierlijke vetten ook een CCP zouden moeten zijn. Deze grondstoffen zouden ook een CCP moeten zijn m.b.t. het gevaar dioxines en dioxin-like PCB's.
- vi) Het Wetenschappelijk Comité stelt de lotgrootte van 500 ton in vraag in het geval van de te analyseren matrices visolie, gisten, macromineralen en brood- en koekjesmeel.

Niveau 3 mengvoeders

Voor niveau 3 mengvoeders worden een aantal *Salmonella*-analyses in pluimveevoeders, varkensvoeders en rundveevoeders alsook aflatoxine-analyses in rundveevoeders voorgesteld. Het is echter niet duidelijk op welke basis de te analyseren mengvoeders, de analyses en het aantal uit te voeren analyses bepaald werden.

2.4. BIJLAGE 4 : LEIDRAAD VOOR HET VERZAMELEN, VERVOEREN, OPSLAAN, HANTEREN, VERWERKEN EN GEBRUIKEN OF VERWIJDEREN VAN DIERLIJKE BIJPRODUCTEN

Deze bijlage werd voor een zeer groot deel letterlijk overgenomen uit verordening 1774/2002⁴ en verordening 999/2001⁵. Dit heeft als gevolg dat bepaalde paragrafen in de bijlage te vaag zijn. Zo wordt in onderdeel 2 bij de beschrijving van de essentiële doelstellingen de vermeldingen 'ontoelaatbare verontreinigingen' en 'calamiteiten' gebruikt. Er dient verduidelijkt te worden wat hiermee bedoeld wordt.

Voor de productie van verwerkte dierlijke eiwitten mag enkel categorie 3-materiaal gebruikt worden dat aan bepaalde voorwaarden voldoet. De definitie van categorie 3-materiaal wordt in deze bijlage overgenomen uit verordening 1774/2002. Deze definitie maakt een onderverdeling van a tot l. Er zou bij deze definitie onmiddellijk toegevoegd dienen te worden dat onderdeel k (bloed, huiden, hoeven, veren, wol, hoorn, haar en bont afkomstig van dieren die geen klinische symptomen vertonen van een via dat product op mens of dier overdraagbare ziekte) en l (ander keukenafval en etensresten dan keukenafval en etensresten afkomstig van internationaal opererende middelen van vervoer) niet tot voedermiddel mag verwerkt worden.

Een zeer belangrijke doelstelling van deze bijlage is de beheersing van de TSE⁶-problematiek: het is zeer belangrijk om kruiscontaminatie te vermijden. Deze bijlage bepaalt hoe kruiscontaminatie van categorie 3 materiaal met categorie 1 en categorie 2 materiaal vermeden dient te worden. Er wordt echter niet vermeld hoe dit kan gecontroleerd worden d.m.v. analytische methoden.

Onderdeel 5 bevat een beschrijving van de eindbestemming van de verwerkte dierlijke producten. Dit onderdeel is opgedeeld in twee secties 'verbodsbepalingen' (5.1. en 5.2.) en een overzichtstabel (5.3.) die vermeldt welke producten en/of diervoeders in voeders

⁴ Verordening (EG) Nr. 1774/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 3 oktober 2002 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten

⁵ Verordening (EG) Nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathiën

⁶ TSE : Transmissible Spongiforme Encefalopathie (overdraagbare spongiforme encefalopathie)

voor landbouwhuisdieren toegelaten zijn. Het Wetenschappelijk Comité is van mening dat sectie 5.2. en de overzichtstabel herwerkt zouden moeten worden tot één geheel. De overzichtstabel maakt een onderscheid voor de diergroepen herkauwers, niet-herkauwers en vleesetende pelsdieren. Ook vis en gezelschapsdieren zouden moeten opgenomen worden in de overzichtstabel. Voor bepaalde gevallen wordt vermeld in de tabel dat er uitzonderingen zijn. Deze uitzonderingen worden niet gespecificeerd en er wordt verwezen naar een bepaalde Europese wetgeving. Het Wetenschappelijk Comité merkt op dat deze informatie aanwezig moet zijn in de gids.

In het kader van de TSE-beheersing, worden enkel analyses beschreven voor bepaling van dierlijke eiwitten in mengvoeders voor herkauwers. Er worden echter geen analyses beschreven voor mengvoeders voor niet-herkauwers. Wat betreft de analysemethode wordt verwezen naar de referentiemethode die gebaseerd is op klassieke microscopie. Het Wetenschappelijk Comité merkt op dat er ook andere bruikbare alternatieve methoden zijn voor het opsporen en identificeren van dierlijke eiwitten of specifiek nucleïnezuur van een diersoort of van een groep diersoorten, met name immunologische testen alsook PCR⁷-testen.

Wat betreft de *Salmonella*-analyses voor verwerkte dierlijke producten (eindproducten) zou dienen gespecificeerd te worden welke controlefrequentie er beoogd wordt. In onderdeel 4.3.1. wordt vermeld dat het bedrijf maatregelen moet nemen zodat besmetting van het eindproduct door binnenkomende dierlijke bijproducten vermeden moet worden. Het Wetenschappelijk Comité stelt de vraag welke staalnamen en analyses voorzien worden teneinde de doeltreffendheid van deze maatregelen te controleren.

Namens het Wetenschappelijk Comité,
Prof. Dr. Ir. André Huyghebaert,
Voorzitter,
Brussel, 20 januari 2006.

⁷ PCR : Polymerase Chain Reaction (polymerase kettingreactie)